Matti Turtiainen

SIJOITUSPALVELUT JA ASIAKAS

Alma Insights
Helsinki 2026

Copyright © 2026 Alma Media Finland Oy ja kirjoittaja
Yhteistyössä Juristiliiton Kustannus

ISBN 978-952-14-5497-4
ISBN 978-952-14-5498-1 (verkkokirja)

Kansi: Aste Helsinki Oy
Taitto: Aste Helsinki Oy

Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2026

Anna palautetta kirjasta: kustannustoimitus@almainsights.fi

ESIPUHE

Sijoituspalveluiden sääntely on yksi nopeimmin muuttuvista oikeudenaloista. Viime vuosien sääntelyuudistukset ovat muuttaneet perusteellisesti tapaa, jolla sijoituspalveluja tarjotaan, valvotaan ja kehitetään Euroopassa. Samalla sääntelykokonaisuudesta on tullut aiempaa laajempi ja vaikeammin hahmotettava. Sääntelyn määrä ja yksityiskohtaisuus ovat kasvaneet merkittävästi erityisesti MiFID-sääntelyn myötä. Viime vuosina kokonaisuuteen ovat liittyneet kestävään rahoitukseen ja vastuullisuuteen liittyvät vaatimukset. Sijoituspalveluiden tarjoamista koskeva oikeudellinen toimintaympäristö on muuttunut nopeasti, mikä on lisännyt tarvetta jäsentää sääntelyä kokonaisuutena.

Tämä kirja on syntynyt tarpeesta tarkastella sijoituspalvelulainsäädäntöä yhtenä kokonaisuutena ja tehdä siitä helpommin lähestyttävä niin opiskelijoille, tutkijoille kuin käytännön toimijoillekin. Tämän kirjan tavoitteena on tarjota systemaattinen kokonaisesitys sijoituspalvelulainsäädännöstä. Tarkastelun kohteena ovat erityisesti sijoituspalveluiden tarjoamisen oikeudelliset edellytykset, sijoittajansuoja, toimilupajärjestelmä, menettelytapasääntely sekä valvonta. Kirjan toinen painos on kirjoitettu, koska sijoituspalveluita koskeva sääntely on muuttunut oleellisesti edellisestä painoksesta. Kirjassa on seurattu sääntelyä 30.6.2026 asti.

Haluan kiittää kaikkia kollegoita ja käytännön asiantuntijoita, joiden kanssa käydyt keskustelut ovat vuosien varrella rikastuttaneet omaa ymmärrystäni tästä oikeudenalasta. Erityisen kiitoksen ansaitsee myös OTM, VT *Emma Matila* ja Alma Insightsin julkaisupäällikkö

Heidi Antinkari, joiden työstä oli aivan erinomainen apu. Mahdolliset puutteet ja virheet ovat luonnollisesti yksin kirjoittajan vastuulla.

Tukholmassa lokakuussa 2026

Matti Turtiainen

SISÄLLYS

Esipuhe ... 5

1 | Johdanto ... 13

1.1 Sijoituspalveluala ja sääntelyn kehitys ... 13
1.2 MiFID I:stä MiFID II:een ... 14
1.3 Kestävän rahoituksen sääntely ... 17
1.4 EU:n vähittäissijoittajastrategia ... 21
1.5 Sijoitusvakuutukset ja paketoidut sijoitustuotteet (IDD ja PRIIP) ... 22
1.6 EU:n finanssimarkkinasääntelyn rakenne ... 24
1.7 Finanssimarkkinoiden valvonta ... 28
1.8 Kirjan tavoite, rajaukset ja metodi ... 31

2 | Sijoituspalvelut ja oikeus sijoituspalvelujen tarjoamiseen ... 37

2.1 Sijoituspalvelut, rahoitusväline ja oheispalvelut ... 37
2.2 Rajanvetoa eri sijoituspalveluiden välillä ... 44
2.3 Oikeus sijoituspalvelun tarjoamiseen ... 54
2.4 Taloudelliset toimintaedellytykset ... 58
2.4.1 Perustamispääoma ... 58
2.4.2 Sijoittajien korvausrahasto ... 60
2.5 Sijoituspalveluyrityksen osakkeenomistajien luotettavuus ... 63

3 | Sijoituspalveluyrityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmät 67

3.1 Hallinto- ja ohjausjärjestelmiä koskevat yleiset vaatimukset 67

3.2 Johdon luotettavuus ja sopivuus 68

3.3 Hallituksen tehtävät 70

3.4 Palkitsemisjärjestelmä 72

4 | Sijoituspalveluyrityksen toiminnan järjestäminen 77

4.1 Toiminnan järjestämistä koskevat yleiset vaatimukset 77

4.2 Henkilöstön pätevyysvaatimukset 82

4.3 Ulkoistaminen 85

4.4 Sidonnaisasiamies 90

4.5 Eturistiriitatilanteiden hallinta 93

4.6 Kannustimet 100

4.7 Tuotehallinta 106

4.8 PRIIP-tuotteet 115

5 | Sijoitusvakuutuksien tarjoaminen 119

5.1 Vakuutustuotteiden tarjoaminen 119

5.2 Vakuutusmeklari 122

5.3 Asiamies 127

5.4 Hyvämaineisuus 128

5.5 Ammattipätevyys 132

5.6 Tuotehallinta 135

5.7 Eturistiriitatilanteiden hallinta 142

5.8 Kannustimet 146

6 | Asiakkaan luokittelu, selonottovelvollisuus ja asiakkaan tunteminen 151

6.1 Asiakkaan luokitteleminen 151

6.1.1 EI-ammattimaiset ja ammattimaiset asiakkaat 152

6.1.2 Luokittelu hyväksyttäväksi vastapuoleksi 157

6.1.3 Luokitteluilmoitus 160

6.2 Sijoituspalveluyrityksen selonottovelvollisuus 161
6.2.1 Soveltuvuusarviointi 161
6.2.2 Soveltuvuusarvioinnista tiedottaminen 169
6.2.3 Asiakkaan ymmärtämiseksi tarvittavat järjestelyt 171
6.2.4 Kerättävän tiedon laajuus 174
6.2.5 Asiakastiedon luotettavuus 177
6.2.6 Asiakastietojen päivitys 179
6.2.7 Soveltuvuusarviointi oikeushenkilön tai luonnollisten henkilöiden ryhmien osalta 180
6.2.8 Sijoitustuotteiden ymmärtämiseksi tarvittavat menettelyt 182
6.2.9 Soveltuvuusarvioinnin toteuttaminen 183
6.2.10 Asianmukaisuuden arviointi 187
6.3 Asianmukaisuus- ja soveltuvuusarviointi vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita tarjottaessa 195
6.4 Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen 201

7 | Sijoituspalvelujen tarjoaminen ja markkinointi 207
7.1 Hyvä tapa arvopaperikaupassa ja sijoituspalvelun tarjoamisessa 207
7.2 Sijoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden markkinointi 213
7.2.1 Yleisiä näkökohtia 213
7.2.2 Totuudenvastaiset tai harhaanjohtavat tiedot 216
7.2.3 Sijoituspalvelun ja rahoitusvälineen ominaisuuksien tasapuolinen kuvaaminen ja riskien esittäminen 226
7.2.4 Mainonnan tunnistettavuus 230
7.2.5 Väittämät ja vertailut 232
7.2.6 Aiempaan tai tulevaan tuotto- tai arvonkehitykseen viittaaminen 236
7.2.7 Terminologia ja tuotenimikkeet 237

8 | Tiedonantovelvollisuus ... 239

8.1 Sijoituspalveluyrityksen tiedonantovelvollisuus ... 239

8.1.1 Tiedot sijoituspalveluyrityksestä ja sen tarjoamista palveluista ... 256

8.1.2 Rahoitusvälineitä koskevat tiedot ... 259

8.1.3 Tiedot rahoitusvälineiden tai varojen suojaamisesta ... 264

8.1.4 Tiedot kuluista ja palkkioista ... 267

8.2 Kestävyyteen liittyvien tietojen antaminen ... 272

8.2.1 Tiedonantovelvoiteasetus ... 272

8.2.2 Taksonomia-asetus ... 279

8.3 Asiakasraportointi ... 281

8.3.1 Yleistä ... 281

8.3.2 Toimeksiantojen toteuttamista koskeva raportointivelvollisuus ... 283

8.3.3 Omaisuudenhoitoa koskeva raportointivelvollisuus ... 285

8.3.4 Asiakasvarojen säilyttämistä koskeva raportointivelvollisuus ... 289

8.4 Sijoitusvakuutuksia koskeva tiedonantovelvollisuus ... 290

8.5 PRIIP-tuotteiden avaintietoasiakirja ... 299

8.6 Rahoituspalvelujen etämyynti ... 303

9 | Toimeksiantojen vastaanottaminen, välittäminen ja toteuttaminen ... 311

9.1 Toimeksiantojen vastaanottaminen ja välittäminen ... 311

9.2 Toimeksiantojen käsittely ... 312

9.3 Best execution ... 315

10 | Sijoituspalvelusopimukseen liittyvät velvollisuudet ... 321

10.1 Velvollisuus tehdä sopimus ... 321

10.2 Sopimuksen pätemättömyys ... 331

10.2.1 Yleistä ... 331

10.2.2 Oikeustoimikelpoisuus ... 333
10.2.3 Pakko, petollinen viettely ja kiskominen ... 336
10.2.4 Kunnianvastainen ja arvoton menettely ... 338
10.2.5 Erehdys ... 341
10.3 Vakiosopimukset ... 342
10.4 Ankarat ja yllättävät ehdot ... 348
10.5 Maksut ja palkkiot ... 350
10.6 Sopimuksen voimassaolo ja muuttaminen ... 353
10.7 Sopimuksen irtisanominen ja purkaminen ... 357
10.8 Asiakkaan reklamaatiovelvollisuus ... 361
10.9 Vastuunrajoitusehdot ... 368

11 | Sijoituspalveluyrityksen huolellisuus- ja vahingonkorvausvelvollisuus ... 371
11.1 Yleistä ... 371
11.2 Tiedonantovirheet ... 375
11.3 Toimeksiantojen virhetilanteet ... 380
11.4 Sijoitusneuvonta ... 383
11.5 Omaisuudenhoito ... 397
11.6 Vahingonkorvaus ... 406
11.6.1 Vastuumuodot ... 406
11.6.2 Todistustaakka ... 411
11.6.3 Vahingon määrä ... 414

Lähteet ... 423
Oikeustapaushakemisto ... 431
Asiahakemisto ... 435